

## **GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG CHO THANH NIÊN VIỆT NAM THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY**

**Vũ Thị Thủy\*, Nguyễn Thị Khương**  
*Trường Đại học Sư phạm – ĐH Thái Nguyên*

### **TÓM TẮT**

Giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên là một nhiệm vụ quan trọng cho sự tồn tại, phát triển của mỗi quốc gia, dân tộc. Bởi lẽ, thanh niên là những chủ nhân tương lai của đất nước, mang trong mình trí tuệ, sức khỏe, tuổi trẻ, và lòng nhiệt huyết. Tuy nhiên, giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên là công việc khó khăn, phức tạp, lâu dài và hệ trọng. Do đó, luận văn về vai trò của thanh niên và giáo dục đạo đức cho thanh niên theo tư tưởng Hồ Chí Minh đã được nhiều công trình khoa học làm sáng tỏ, song nghiên cứu và khai thác dưới góc độ tiếp cận của Khoa học Chính trị để làm rõ nội dung giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên trong giai đoạn hiện nay dưới ánh sáng của tư tưởng Hồ Chí Minh là một hướng đi riêng của các tác giả. Qua việc phân tích, tổng hợp vấn đề, chúng tôi đi vào khẳng định tính tất yếu; nội dung của giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay để thấy rằng, lô gíc nghiên cứu có ý nghĩa đặc biệt quan trọng khi mà vai trò của thanh niên với tính cách là tương lai của đất nước, là lực lượng tiên phong, chủ lực trong việc thực hiện những nhiệm vụ trọng yếu của dân tộc hiện nay.

**Từ khóa:** Thanh niên; đạo đức cách mạng; giáo dục đạo đức; lý tưởng cách mạng; chí khí cách mạng.

*Ngày nhận bài: 10/4/2020; Ngày hoàn thiện: 11/5/2020; Ngày đăng: 25/5/2020*

## **REVOLUTIONARY EDUCATION FOR VIETNAMESE YOUNG PEOPLE FOLLOW HO CHI MINH IDEOLOGY DURING THIS PERIOD**

**Vu Thi Thuy\*, Nguyen Thi Khuong**  
*TNU - University of Education*

### **ABSTRACT**

Educating revolutionary morality for young people is an important task for the survival and development of each nation. Because young people are the future owners of the country, carrying in their minds, health, youth, and enthusiasm. However, revolutionary ethical education for young people is a difficult, complex, long-term and important job. Therefore, the discussion of the role of youth and ethical education for young people according to Ho Chi Minh thought has been clarified by many scientific works, But research and exploitation from the perspective of political science to clarify the content of revolutionary ethics education for young people in the present period under the light of Ho Chi Minh's thought is the own direction of the author. By analyzing and summarizing the problem, we went into affirming the inevitability; the content of revolutionary ethical education for Vietnamese youth following Ho Chi Minh ideology in the current period to see that research logic is especially important when the role of young people with personality as the future of the country and a leading force in carrying out the important tasks of the nation today.

**Keywords:** Youth; revolutionary ethics; moral education; revolutionary ideals; revolutionary spirit.

*Received: 10/4/2020; Revised: 11/5/2020; Published: 25/5/2020*

\* Corresponding author. Email: [vuthuy.dhsptn@gmail.com](mailto:vuthuy.dhsptn@gmail.com)

## 1. Đặt vấn đề

Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên là một hệ thống quan điểm nhất quán từ nhận thức đến hành động, trong nhiều lĩnh vực từ nhìn nhận, đánh giá, dự báo vai trò vị trí, khả năng cách mạng của thanh niên đến giáo dục đào tạo lớp người kế tục trung thành xuất sắc sự nghiệp của dân tộc, của Đảng; Tổ chức, tập hợp thanh niên thành lực lượng xung kích cách mạng, đội dự bị tin cậy của Đảng đi đầu trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Hệ thống quan điểm nêu trên luôn phát triển phù hợp với thực tiễn khách quan và giữ nguyên giá trị định hướng, là tài sản vô giá mà toàn Đảng, toàn dân và thanh niên Việt Nam phải học tập noi theo. Tuy nhiên, nội dung giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên Việt Nam trong giai đoạn hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh cần phải hướng vào giáo dục ý thức đạo đức cách mạng và hành vi đạo đức cách mạng.

## 2. Nội dung

### 2.1. Tính tất yếu của giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay

Hiện nay, Việt Nam đang tiếp tục đẩy mạnh việc thực hiện sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng trong điều kiện khu vực và thế giới có nhiều biến động phức tạp, kẻ thù đang dùng mọi âm mưu, thủ đoạn chống phá cách mạng, hòng làm chệch hướng xã hội chủ nghĩa và làm lung lay ý chí cách mạng của thế hệ trẻ. Việc quán triệt, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về bồi dưỡng đạo đức cách mạng cho thanh niên là một công việc quan trọng, có ý nghĩa lý luận và thực tiễn. Thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa, thanh niên Việt Nam giữ vai trò rất quan trọng, họ là lực lượng nắm bắt, vận dụng các thành tựu khoa học công nghệ; là lực lượng xung kích trên mọi lĩnh vực của cuộc sống xã hội. Do đó, chúng ta cần phải tiếp tục xây dựng thế hệ thanh niên Việt Nam trở thành những người giàu lòng yêu nước, tự cường dân tộc; kiên định lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; có đạo đức cách mạng, ý thức chấp hành pháp luật, sống có văn hoá, vì cộng đồng; có năng lực, bản lĩnh trong hội nhập quốc tế...

để qua đó “hình thành một lớp thanh niên ưu tú trên mọi lĩnh vực, kế tục trung thành và xuất sắc sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc; phấn đấu cho mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh; góp phần to lớn vào sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, sánh vai cùng các nước tiên tiến trên thế giới” [1, tr. 43-44]. Để góp phần thực hiện tốt điều đó thì việc giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên theo tư tưởng Hồ Chí Minh là điều vô cùng quan trọng và có ý nghĩa thiết thực, giúp họ hình thành, củng cố niềm tin vào công cuộc đổi mới, vào mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, giúp thanh niên biết yêu quê hương đất nước, dân tộc mình và tự hào về truyền thống cách mạng kiên cường của cha anh.

Trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và toàn cầu hóa hiện nay, khi yếu tố con người được đặt biệt coi trọng thì tiềm năng trí tuệ cùng với sức mạnh tinh thần và đạo đức của con người càng được đề cao và phát huy mạnh mẽ trong xã hội. Nhất là hiện nay, vấn đề đạo đức của thanh niên không chỉ là vấn đề của một đất nước mà là vấn đề mang tính chất toàn cầu của thời đại là điều kiện quan trọng bảo vệ sự sống còn tương lai của loài người. Với ý nghĩa lớn lao đặc biệt này, một lần nữa cho thấy tính tất yếu phải tăng cường công tác giáo dục đạo đức cho thanh niên theo tư tưởng Hồ Chí Minh là nhiệm vụ chính trị căn cốt hết sức cần thiết và quan trọng, để họ kế thừa lý tưởng của các thế hệ cha anh, biến lý tưởng cách mạng thành ý chí cách mạng, thành động lực tinh thần mạnh mẽ, đánh bại âm mưu tuyên truyền kích động của thế lực thù địch; tích cực học tập, lao động sáng tạo, chiến thắng nghèo nàn, lạc hậu, hoàn thành sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, đưa Việt Nam trở thành quốc gia công nghiệp phát triển trên thế giới.

### 2.2. Nội dung giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên theo tư tưởng Hồ Chí Minh

#### 2.2.1. Quan niệm của Hồ Chí Minh về giáo dục đạo đức

Xét trên bình diện lý luận, nội dung của giáo dục đạo đức, nói một cách tổng quát, bao gồm giáo dục nhận thức để hình thành và phát triển

những xúc cảm, tình cảm đạo đức trong sáng, cao quý thuộc về nhân tính của con người; xây dựng niềm tin đạo đức dựa trên cơ sở kết hợp hài hòa giữa nhận thức và tình cảm đạo đức đã đạt được; tập luyện hành vi và trau dồi thói quen trong những ứng xử đạo đức hàng ngày giữa người với người. Nhu cầu đạo đức và văn hóa đạo đức đó chính là nhu cầu cơ bản hàng đầu của đời sống tinh thần phong phú của con người, là những giá trị và chuẩn mực đạo đức mà con người với tư cách là một chủ thể hoạt động đã chiếm lĩnh được, đã trở thành sự lựa chọn mang tính tự nguyện và khẳng định của bản thân mình, coi đó là giá trị và ý nghĩa của lẽ sống, biểu hiện và tự biểu hiện ra trong hình thức độc đáo của cá thể ở trong lối sống và nếp sống hàng ngày. Đó là kết quả tổng hợp của toàn bộ nội dung và quá trình giáo dục đạo đức đã nêu trên, trong đó cần phải đặc biệt nhấn mạnh tới vai trò của bồi dưỡng tình cảm đạo đức và trau dồi, tập luyện các hành vi, thói quen đạo đức. Giáo dục đạo đức không dừng lại ở nhận thức, tức là cung cấp những hiểu biết để hình thành ý thức và niềm tin cho con người về sự cần thiết phải có đạo đức, sống phù hợp với những giá trị và chuẩn mực đạo đức mà xã hội đòi hỏi đồng thời tham gia vào cuộc đấu tranh vì một đời sống đạo đức tốt đẹp của con người và xã hội.

Phương diện giáo dục nhận thức đạo đức tuy rất quan trọng nhưng nó chỉ là điều kiện cần chứ chưa đủ. Nghĩa là, người có hiểu biết lý trí đạo đức chưa hẳn là người có đạo đức nếu nó không thể hiện sự hiểu biết đạo đức đó thành hành vi, hành động đạo đức trong thực tiễn. Hơn nữa, sự thực hành đạo đức của mỗi cá nhân thường được thúc đẩy và dẫn dắt bởi động cơ và động lực quan trọng về mặt tinh thần, đó là những xúc cảm và tình cảm đạo đức đã trở thành một thuộc tính tâm lý ổn định và bền vững trong đời sống cá nhân và cũng là mặt phẩm chất của nhân cách. Bồi dưỡng và làm nảy nở không ngừng những xúc cảm và tình cảm đạo đức lành mạnh, trong sáng ở mỗi cá nhân, có thể xem đó là hạt nhân của giáo dục đạo đức. Sự hình thành và phát triển nhu cầu đạo đức, văn hóa đạo đức ở mỗi người diễn ra như thế nào - điều đó phụ thuộc một phần lớn ở sức mạnh thúc đẩy tình cảm

đạo đức ở người đó. Phải có những tình cảm đạo đức mãnh liệt, con người mới tự mình có những thôi thúc nội tâm bên trong để hình thành cho chính mình nhu cầu đạo đức và văn hóa đạo đức, từ đó mới có thể chuyển từ giáo dục sang tự giáo dục, thực hiện đồng nhất giữa đối tượng giáo dục và chủ thể giáo dục trong chính bản thân mình.

Như vậy, theo bản chất nhân văn, giáo dục đạo đức đặc biệt chú trọng tới thực hành đạo đức trong hoạt động thực tiễn của con người. Tình cảm đạo đức, có thể nói chứa đựng trong nó cả cái Chân, Thiện, Mỹ, chúng kết hợp và thúc đẩy lẫn nhau một cách hài hòa. Những cử chỉ hành vi đạo đức tốt đẹp bao giờ cũng bắt nguồn từ những xúc cảm, tình cảm trong sáng, vô tư, vị tha, đức hy sinh quên mình, không một chút tính toán vụ lợi nào. Người có đạo đức thường làm việc tốt bởi sự thúc đẩy của lòng mong muốn trở nên tốt đẹp và tốt đẹp hơn, làm điều tốt, việc tốt vì người khác, cho người khác.

Với Hồ Chí Minh khi đề cập đến giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên là giáo dục cho họ nhận thức, nâng cao ý thức đạo đức đến bồi dưỡng niềm tin và tình cảm đạo đức, là giáo dục mục đích, động cơ, lẽ sống gắn liền với giáo dục lý tưởng cách mạng. Giáo dục đạo đức phải gắn liền với thực hành đạo đức, từ lẽ sống trở thành lối sống và nếp sống hàng ngày, củng cố và phát triển nhu cầu đạo đức, thực hành các chuẩn mực, các quy tắc ứng xử đạo đức, làm cho giá trị đạo đức và văn hóa đạo đức trở nên bền vững. Chính bởi lẽ đó mà mối quan tâm hàng đầu của Người là luôn quan tâm chăm lo mọi mặt cho thanh thiếu niên, bồi dưỡng cho thanh niên trở thành đội hậu bị vững chắc của Đảng. Người luôn nhắc nhở Đảng và Nhà nước phải giáo dục lý tưởng, đạo đức cách mạng, văn hóa, khoa học kỹ thuật, rèn luyện năng lực thực tiễn cho thanh niên... Để họ kế thừa và phát triển được những kinh nghiệm của thế hệ già. Trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục, đào tạo thanh niên, vấn đề cơ bản và nổi bật là quan điểm giáo dục toàn diện. Trong giáo dục toàn diện, Hồ Chí Minh luôn coi trọng cả “đức” và “tài” và thường nhấn mạnh mối quan hệ không thể tách rời của hai mặt

đó trong sự hoàn thiện nhân cách con người mới, đề có được một người cán bộ vừa “hồng” vừa “chuyên”. Bởi một điều rất chân thật, “Đạo đức Hồ Chí Minh mang tính nhân văn cao cả, là đạo đức của chủ nghĩa tập thể, vì tập thể, do tập thể và kiên quyết loại bỏ chủ nghĩa cá nhân” [2, tr. 61]. Theo đó, Người luôn yêu cầu: “Thanh niên phải có đức, có tài. Có tài mà không có đức ví như một anh làm kinh tế tài chính rất giỏi nhưng lại đi đến thụt két thì chẳng những không làm được gì ích lợi cho xã hội, mà còn có hại cho xã hội nữa. Nếu có đức mà không có tài thì ví như ông Bụt không làm hại gì, nhưng cũng không lợi gì cho loài người” [3, tr. 172]. Có khi Người lại nói về “tài” và “đức” ở góc độ khác, hình thức khác: Chính trị là linh hồn, chuyên môn là cái xác. Có chuyên môn mà không có chính trị thì chỉ còn cái xác không hồn. Phải có chính trị trước rồi có chuyên môn... chính trị là đức, chuyên môn là tài.

Với nhận thức này, Người cho rằng: “đức” và “tài”, “chính trị” và “chuyên môn” có mối quan hệ hữu cơ, thống nhất, không thể tách rời trong mỗi con người, giáo dục đạo đức cho thanh niên phải chú trọng cả hai mặt này, đó là phương châm chỉ đạo để dẫn tới xây dựng con người phát triển toàn diện, biểu hiện ở các phương diện: phẩm chất đạo đức, tri thức khoa học và năng lực nghề nghiệp chuyên môn.

Điểm nổi bật trong giáo dục đạo đức cho thanh niên của Hồ Chí Minh, Người luôn coi đức là gốc, là nền tảng để luyện tài, để xây dựng con người mới: “Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân” [4, tr. 292].

Trong công tác giáo dục thanh niên, chúng ta đã có lúc chưa chú trọng đúng mức tới “đức dục” bên cạnh việc chăm lo công tác “trí dục”. Trong hội nghị tổng kết phong trào thi đua dạy tốt, học tốt của ngành giáo dục (tháng 8-1963), Người nhắc nhở: “Nội dung giáo dục cần chú trọng hơn nữa về đức dục” [5, tr. 746].

Hồ Chí Minh coi “đức là gốc” nhưng nhìn nhận đức và tài trong mối quan hệ biện chứng,

như hai mặt không thể tách rời trong việc xây dựng một nhân cách hoàn thiện. Quan điểm đức là gốc được hiểu theo hai khía cạnh:

*Thứ nhất*, đạo đức là bộ phận cốt yếu nhất của nhân cách: Sự khác nhau giữa nhân cách này với nhân cách khác, trước hết là sự khác nhau ở mặt đức của nó, ở hệ thống các phẩm chất xã hội của con người. Chính vì thế đạo đức là tiêu chí hàng đầu khi xem xét, đánh giá nhân cách của một con người; là thước đo bản chất người của một con người.

*Thứ hai*, đạo đức là cơ sở cho việc định hướng và phát triển năng lực của mỗi cá nhân

Để hoàn thiện nhân cách, theo Hồ Chí Minh, người thực sự có đức thì bao giờ cũng cố gắng học tập, nâng cao trình độ, năng lực để làm những việc ích quốc lợi dân. Hơn nữa, người có đạo đức thì không bao giờ đổ kỵ mà luôn yêu quý và tiến cử hiền tài. Họ luôn ủng hộ và sẵn sàng nhường bước cho những ai có tài hơn mình và vượt lên trước.

Đạo đức là thành tố cơ bản của nhân cách, nó được biểu hiện trong lối sống, trong quan hệ ứng xử. Như vậy nhân cách là sự phát triển về mặt xã hội của con người. Trong quá trình tham gia hoạt động xã hội, mỗi cá thể luôn chịu sự tác động có định hướng của xã hội. Qua đó mỗi cá thể tiếp thu và phát triển những năng lực người đặc trưng, trưởng thành như một nhân cách xã hội. Mặt khác, mỗi khi nhân cách được hình thành, bản thân nó mang tính tích cực, trở thành chủ thể của các quan hệ xã hội. Với tư cách là chủ thể của các quan hệ xã hội, con người bằng hoạt động của mình tác động trở lại xã hội.

Trong các nhân tố ảnh hưởng đến sự hình thành và phát triển nhân cách, Hồ Chí Minh xem giáo dục là yếu tố giữ vai trò chủ đạo. Người viết: “Hiền, dữ phải đâu là tính sẵn, phần nhiều do giáo dục mà nên” [6, tr. 4133]. Vai trò chủ đạo của giáo dục, đặc biệt là giáo dục đạo đức đối với sự hình thành và phát triển nhân cách thể hiện:

- Giáo dục đạo đức góp phần to lớn trong việc chuyển các quan niệm đạo đức từ tự phát sang tự giác, từ bị động sang chủ động, không ngừng nâng cao trình độ nhận thức các giá trị đạo đức cho mỗi người. Qua giáo dục đạo

đức, nội dung các phạm trù, các quy tắc, các chuẩn mực đạo đức được nhận thức một cách đầy đủ, đúng đắn hơn, góp phần điều chỉnh hành vi của con người phù hợp với những chuẩn mực đạo đức xã hội.

- Giáo dục đạo đức góp phần tích cực trong việc truyền lại cho những thế hệ đang trưởng thành những giá trị đạo đức mà các thế hệ trước tạo ra. Trên cơ sở đó giúp họ nhận ra chân giá trị của các giá trị đạo đức, nhận thấy giá trị và ý nghĩa cuộc sống mang tính nhân ái, nhân văn sâu sắc. Giáo dục đạo đức có vai trò to lớn trong việc nhân đạo hóa con người và đời sống xã hội của con người, trong việc hình thành, củng cố những giá trị nhân cách tốt đẹp.

- Giáo dục đạo đức còn góp phần tạo ra những giá trị đạo đức mới, xây dựng những quan điểm, phẩm chất đạo đức mới, quan niệm sống tích cực cho mỗi đối tượng giáo dục. Đồng thời, giáo dục đạo đức cũng góp phần tích cực vào việc khắc phục những quan điểm lạc hậu, sự lệch chuẩn các giá trị đạo đức, chống lại các hiện tượng phi đạo đức đang đầu độc bầu không khí xã hội, tạo ra cơ chế phòng ngừa các phản giá trị đạo đức, phản giá trị văn hóa trong mỗi nhân cách.

- Giáo dục đạo đức góp phần hình thành thái độ, niềm tin, tình cảm đạo đức cho mọi người. Là kết quả của giáo dục và rèn luyện, tình cảm đạo đức cho mọi người, có tác dụng hướng dẫn hành vi con người đạt giá trị đạo đức cao nhất. Đây chính là sức mạnh tinh thần giúp cho con người vươn tới chân, thiện, mỹ.

Theo Hồ Chí Minh, giáo dục là để hình thành và phát triển nhân cách cho con người. Do đó, giáo dục bao gồm cả dạy người lẫn dạy chữ, trong đó dạy người là mục tiêu cao nhất. Giáo dục hình thành nhân cách cho con người có ý nghĩa vô cùng to lớn đối với sự nghiệp cách mạng. Con người với nhân cách hoàn thiện vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự nghiệp cách mạng. Từ nhận thức đó Hồ Chí Minh cho rằng: “Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có con người thấm nhuần đạo đức xã hội chủ nghĩa” [7, tr. 293].

Suốt cuộc đời cách mạng vĩ đại, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dành nhiều công sức cho việc đào tạo, bồi dưỡng các thế hệ cách mạng Việt

Nam. Với tấm lòng yêu thương bao la, với trí tuệ sâu sắc và kinh nghiệm phong phú, Hồ Chí Minh đã dìu dắt thanh niên, trực tiếp tổ chức công tác đào tạo thanh niên và tự mình nêu gương sáng về mọi mặt cho thanh thiếu niên noi theo. Trước lúc đi xa Người vẫn căn dặn lại cho toàn Đảng, toàn dân ta: Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và cần thiết.

### 2.2.2. Nội dung giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên theo tư tưởng Hồ Chí Minh

#### *Thứ nhất, giáo dục các phẩm chất đạo đức cách mạng*

Khi nói tới giáo dục đạo đức cách mạng, vấn đề quan trọng hàng đầu được Hồ Chí Minh quan tâm là làm cho thanh niên nhận thức được đạo đức cách mạng là: Nhận rõ phải trái; giữ vững lập trường; tận trung với nước, tận hiếu với dân. Trên thực tế, trung, hiếu là những khái niệm cũ có trong tư tưởng đạo đức truyền thống Việt Nam và phương Đông. Tuy nhiên, trên nền tảng của sự gạn đục khơi trong, trên cơ sở của việc kế thừa tiếp thu và phát triển, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã thổi vào khái niệm trung, hiếu một luồng gió mới, một quan niệm mới để giáo dục đạo đức cho thanh niên.

Theo quan điểm của Hồ Chí Minh, nước là của dân và dân là chủ nhân của nước. Vì vậy, trung với nước trước hết phải là trung thành với nhân dân, với lợi ích của nhân dân. Tận trung với nước, thanh niên phải ra sức đấu tranh bảo vệ quyền lợi của nhân dân, phải ham làm những việc ích quốc lợi dân. Vì vậy, Người luôn dạy thanh niên: Việc gì có lợi cho dân dù nhỏ cũng phải cố gắng làm. Việc gì có hại đến dân dù nhỏ cũng phải hết sức tránh. Mặt khác, thanh niên phải hiểu thật sâu sắc: Đảng Cộng sản Việt Nam là một đội ngũ tiên tiến nhất và tổ chức chặt chẽ nhất của giai cấp công nhân, là người lãnh đạo của giai cấp công nhân và nhân dân lao động: “Những chính sách và nghị quyết của Đảng đều vì lợi ích của nhân dân” [8, tr. 607]. Do đó, trung với nước cũng có nghĩa là trung với Đảng, với sự nghiệp cách mạng của Đảng. Theo đó, trung với nước, thanh niên phải có ý thức trách nhiệm đặt lợi ích của Đảng, của Tổ quốc, của cách mạng lên trên hết, trước hết; là quyết tâm suốt đời phấn đấu cho mục tiêu lý

tưởng của Đảng, cách mạng, sẵn sàng hy sinh cả tính mạng mình cho độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; là phần đầu thực hiện tốt mọi chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Hiếu với dân, thanh niên phải biết yêu mến nhân dân, quý trọng nhân dân, học tập, làm việc, chiến đấu vì nhân dân. Phải chăm lo và bảo vệ lợi ích chính đáng của nhân dân, tích cực giúp đỡ nhân dân vượt qua mọi khó khăn trong cuộc sống, để phát triển sản xuất, cải thiện đời sống. Đồng thời, đấu tranh chống lại mọi biểu hiện sách nhiễu, gây phiền hà cho nhân dân. Có như vậy, thanh niên mới được dân tin, dân mến, dân yêu. Đây là cơ sở để thanh niên đoàn kết với nhân dân tạo ra sức mạnh to lớn cho cách mạng.

Như vậy, trung với nước, hiếu với dân, thanh niên phải có trách nhiệm đối với sự nghiệp dựng nước và giữ nước, suốt đời phấn đấu hy sinh vì độc lập tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng.

Giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn chú trọng đến việc giáo dục những phẩm chất cao quý, như: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Từng khái niệm được Người giải thích rất cụ thể dễ hiểu:

*Cần* tức là trong mọi công việc phải siêng năng, chăm chỉ, cố gắng, dẻo dai, không lười biếng. Với thanh niên, cần là siêng học, siêng làm; việc nên làm đáng làm như ủng hộ kháng chiến, tăng gia sản xuất, thì có khó mấy cũng quyết tâm làm cho kỳ được; hăng hái thi đua trong lao động sản xuất; ra sức học tập, nâng cao trình độ chính trị, văn hóa, khoa học kỹ thuật và quân sự để cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc, cho nhân dân. Cần cù, siêng năng nhưng phải có hiệu quả, năng xuất. Vì vậy, Người dạy thanh niên phải học tập tốt, lao động tốt. Rèn luyện đức tính “cần”, thanh niên phải chống tâm lý ham sung sướng và tránh khó nhọc. Chống lười biếng; chống xem khinh lao động, nhất là lao động chân tay: vì đây là những thói xấu kìm hãm chí tiến thủ của thanh niên.

*Kiệm* là tiết kiệm vật tư, tiền bạc, của cải, thời gian, không xa xỉ, không hoang phí. Tiết kiệm trong tư tưởng Hồ Chí Minh xa rời với tư

tưởng keo kiệt, bủn xỉn và phô trương, lãng phí, hình thức. Nghĩa là, kiệm là biết chi tiêu hợp lý. Việc không nên tiêu xài thì một đồng xu cũng không nên tiêu. Mặt khác, việc đáng làm, việc ích quốc lợi dân, thì dù tốn bao nhiêu công, bao nhiêu của, cũng vui lòng. Như thế mới đúng với bản chất của tiết kiệm. Trong giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên, Hồ Chí Minh luôn cụ thể hóa đức tính tiết kiệm cho phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ, trách nhiệm của từng đối tượng thanh niên để học dễ hiểu, dễ nhớ, dễ vận dụng.

Thanh niên trong lực lượng vũ trang phải biết tiết kiệm thuốc đạn, lương thực và vải vóc, giữ gìn của công, chiến lợi phẩm. Kiệm đối với thanh niên trong các ngành sản xuất là tiết kiệm nguyên, vật liệu; tự nguyện, tự giác giữ kỷ luật lao động, không đi muộn về sớm; biết phát huy sáng kiến kinh nghiệm, cải tiến kỹ thuật để tăng năng xuất lao động. Thanh niên trường học phải biết tiết kiệm giấy, mực, không lãng phí thời gian cho hoạt động vô ích; phải tích cực học tập và học cho thật tốt, v.v..

*Liêm* là luôn luôn tôn trọng, giữ gìn của công; trong sạch, không tham lam tiền của, không thích người khác tặng bốc mình, không ham địa vị, danh tiếng, chỉ được phép ham làm, ham học, ham tiến bộ.

*Chính* là không tà, thẳng thắn, đứng đắn với mình, với người, với việc. Chính còn là yêu ghét phân minh; phải kiên quyết đấu tranh chống lại cái ác, cái xấu; phải yêu quý, kính trọng, giúp đỡ mọi người. Trong mọi công việc phải hết sức cân nhắc việc gì dù lợi cho mình nhưng hại cho nước thì quyết không làm.

Nét đặc sắc trong tư tưởng Hồ Chí Minh, không có con người trừu tượng mà chỉ có con người cụ thể, con người với ý nghĩa đầy đủ nhất, đó là mỗi một người có cuộc sống riêng của họ, có những mối quan hệ riêng của họ gắn với gia đình, người thân, với quê hương, làng xóm, với tập thể, đồng bào trong cộng đồng dân tộc, cao hơn là nhân loại. Do đó, khi giáo dục đạo đức cho từng đối tượng cụ thể khác nhau Người đều giáo dục trên cả 3 phương diện: Đối với mình, với người, với việc:

Nhìn chung đối với thanh niên Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn khuyên: Yêu Tổ quốc, yêu

đồng bào; Học tập tốt, lao động tốt; Đoàn kết tốt, kỷ luật tốt; Giữ gìn vệ sinh; Thật thà, dũng cảm; Hăng hái, kiên quyết, không sợ khó, không sợ khổ; Phải siêng học, phải siêng làm, phải tiết kiệm; Việc nên làm (như ủng hộ kháng chiến, tăng gia sản xuất) thì ta không chờ ai nhắc nhở; Việc nên tránh (như tự tư tự lợi) thì ta không đợi ai ngăn ngừa. Các sự hy sinh khó nhọc thì mình làm trước người ta, còn sự sung sướng thanh nhàn thì mình nhường người ta hưởng trước (tiên thiên hạ ưu, hậu thiên hạ lạc). Đó là những phẩm chất đạo đức cơ bản để tất cả mọi người, trước hết là thanh niên hoàn thành tốt nhiệm vụ của mình, mà nhiệm vụ quan trọng nhất là làm sao cho năm điều Bác Hồ dạy sẽ trở thành nhân cách, phẩm chất và thói quen đạo đức của thanh niên, làm cho họ trở thành con người có ý chí cách mạng.

Như vậy, cần, kiệm, liêm, chính có những nội dung riêng có, nhưng lại liên quan mật thiết với nhau, tạo nên bản chất “người” của một con người. Cũng theo Hồ Chí Minh, một người được xem là có đạo đức thì phải hội tụ đầy đủ bốn đức cần, kiệm, liêm, chính, không thể thiếu đức tính nào.

*Chí công vô tư* là không nghĩ đến mình, gian khổ đi trước hưởng thụ nhận sau, là lòng mình chỉ biết vì Đảng, vì Tổ quốc, vì đồng bào; luôn đặt lợi ích của cách mạng, của nhân dân lên trên hết, trước hết. Thực hành chí công vô tư cũng có nghĩa là phải kiên quyết quét sạch chủ nghĩa cá nhân, nâng cao đạo đức cách mạng. Bởi lẽ, chủ nghĩa cá nhân là trái với đạo đức cách mạng.

Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư có mối quan hệ mật thiết với nhau, cần, kiệm, liêm, chính sẽ dẫn tới chí công vô tư và ngược lại đã chí công vô tư một lòng, một dạ vì vì nước, vì dân, vì Đảng thì nhất định sẽ thực hiện được cần, kiệm, liêm, chính. Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư là biểu hiện sinh động của của phẩm chất trung với nước, hiếu với dân.

*Thứ hai, giáo dục đạo đức thông qua các giá trị chuẩn mực, hành vi đạo đức trong học tập, lao động và kỷ luật*

Theo Hồ Chí Minh, học là để làm việc, làm người, làm cán bộ, phụng sự Tổ quốc, phụng

sự nhân dân. Người xác định, thanh niên sinh hoạt và làm việc theo khoa học là một chuẩn mực đạo đức, chuẩn mực này làm chuyển biến và thúc đẩy sự tiến bộ của nền văn hoá Việt Nam vốn trước đây còn chưa phát triển. Đặc biệt, Người đã gắn giáo dục tri thức với giáo dục đạo đức, thông qua việc dạy chữ để dạy người: Trong giáo dục, không những phải có tri thức phổ thông mà phải có đạo đức cách mạng, có tài phải có đức và thường xuyên nhắc nhở cần phải giáo dục thể hệ trẻ tình yêu lao động, quý trọng người lao động, có thái độ trân trọng đối với lao động trí óc cũng như lao động chân tay, bởi một điều lao động là nghĩa vụ thiêng liêng, là nguồn sống, nguồn hạnh phúc của chúng ta. Trong xã hội ta, không có nghề nào thấp kém, chỉ những kẻ lười biếng, ỷ lại mới đáng xấu hổ. Người nói: Người nấu bếp, người quét rác cũng như thầy giáo, kỹ sư, nếu làm tròn trách nhiệm thì đều vẻ vang như nhau. Ai sợ khó, sợ khổ, muốn “ngồi mát ăn bát vàng”, người đó mới là kém vì không phải là người xã hội chủ nghĩa. Mỗi người phải tự giác giữ vững kỷ luật lao động. Thanh niên càng phải xung phong hăng hái thực hiện khẩu hiệu nơi đâu cần là thanh niên có, nơi đâu khó có thanh niên. Do đó, Người phát động phong trào “Người mới, việc mới”, “người tốt, việc tốt” nhằm tạo điều kiện cho mọi người có cơ hội tham gia lao động, thấy được ý nghĩa của lao động, tác dụng của lao động, góp phần nâng cao sức khỏe, phát triển trí tuệ và tài năng, tăng cường đạo đức của mọi người.

Người còn yêu cầu giáo dục cho thanh niên kỷ luật lao động, ý thức bảo vệ của công, thực hành tiết kiệm, tinh thần dám nghĩ, dám làm, không sợ khó, không sợ khổ, cần cù nhẫn nại, sáng tạo trong lao động. Mỗi thứ của cải chúng ta làm ra phải tốn bao nhiêu mồ hôi và sức lao động. Chúng ta chỉ có thể xây dựng chủ nghĩa xã hội bằng cách tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm. Sản xuất mà không tiết kiệm thì khác nào gió vào nhà trống. Cho nên phải biết giữ gìn của công. Tham ô, lãng phí tài sản của Nhà nước, của tập thể, của nhân dân là hành động trộm cắp, mà ai cũng phải thù ghét, phải trừ bỏ. Phải biết quý trọng sức người là vốn quý nhất của ta. Chúng ta cần hết lòng chăm sóc sức khỏe và sử dụng

thật hợp lý sức lao động của nhân dân ta. Đồng thời, Hồ Chí Minh còn nhấn mạnh đến tính kỷ luật cả trong học tập và lao động. “Tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải có khoa học và kỷ luật”, “Phải giữ gìn kỷ luật”, “Đoàn kết tốt, kỷ luật tốt”.

*Thứ ba, giáo dục lòng yêu nước, thương nòi*

Ngoài tri thức đạo đức thì tình cảm đạo đức cũng là nội dung quan trọng trong giáo dục đạo đức. Những giá trị đạo đức thu nhận được bằng lý trí dù có tốt đẹp đến đâu, nếu không được một tình cảm đạo đức trong sáng và sâu sắc thôi thúc thì cũng chỉ dừng lại ở mức độ thu nhận thông tin, chưa đủ cơ sở để biến thành hành vi đạo đức. Vì vậy, theo Hồ Chí Minh giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên rất cần phải giáo dục lòng yêu nước, thương nòi. Đó là giáo dục ý thức và tình cảm dân tộc, truyền thống lịch sử của dân tộc, truyền thống cách mạng trong lịch sử về vang của Đảng ta. Trong tình hình hiện nay, giáo dục lòng yêu nước đối với thanh niên là giáo dục ý thức bảo vệ nền độc lập của Tổ quốc, chủ quyền toàn vẹn của quốc gia; kiên định lý tưởng, mục tiêu và con đường phát triển của đất nước “*Độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội*”, trách nhiệm xây dựng chủ nghĩa xã hội gắn liền với bảo vệ Tổ quốc; bảo vệ an ninh quốc gia, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội, bảo vệ Đảng, bảo vệ Nhân dân.

Điều này giải thích tại sao trong giáo dục đạo đức cho thanh niên, ngoài các giá trị đạo đức, Hồ Chí Minh còn đặc biệt chú trọng đến bồi dưỡng tình cảm đạo đức. Người khẳng định nhiệm vụ “cốt nhất” của nhà trường là: phải dạy cho học trò biết yêu nước, thương nòi. Phải dạy cho họ có ý chí tự lập, tự cường, quyết không chịu thua kém ai, quyết không chịu làm nô lệ. Huấn thị tại Đại hội sinh viên lần thứ II năm 1958, Người dạy thanh niên phải có sáu cái yêu: Yêu Tổ quốc, nhân dân, xã hội chủ nghĩa, lao động, khoa học và kỹ thuật. Trong đó, yêu Tổ quốc, nhân dân được Người đặt lên hàng đầu. Yêu Tổ quốc thì thanh niên phải làm sao cho Tổ quốc ta giàu mạnh. Muốn cho Tổ quốc giàu mạnh thì phải ra sức lao động, ra sức tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm. Yêu nhân dân thì phải hiểu rõ sinh hoạt của nhân dân, biết dân còn cực khổ

như thế nào, biết chia sẻ những lo lắng, tủi buồn, những công việc nặng nhọc với nhân dân. Theo Hồ Chí Minh, cách tốt nhất để bồi dưỡng lòng yêu nước thương nòi cho thanh niên là giáo dục truyền thống dân tộc, truyền thống cách mạng. Thông qua giáo dục truyền thống, những giá trị tốt đẹp, như: lòng tự hào dân tộc, ý thức và hành vi sẵn sàng xả thân bảo vệ độc lập và chủ quyền quốc gia sẽ được củng cố, được nâng lên, làm cho thanh niên thấy được giá trị lớn lao, ý nghĩa đích thực của cuộc sống hòa bình, tự do, độc lập. Những giá trị ấy trở thành tình cảm, động lực thôi thúc thanh niên vượt qua mọi khó khăn, hy sinh gian khổ để bảo vệ độc lập chủ quyền quốc gia, vươn lên trong sự nghiệp xây dựng cuộc sống hòa bình, ấm no, hạnh phúc.

Cũng theo Hồ Chí Minh, giáo dục lòng yêu nước, thương nòi cũng cần phải giáo dục sự giác ngộ xã hội chủ nghĩa cho thế hệ trẻ là giáo dục sự nhận thức đúng đắn về chủ nghĩa xã hội, phấn đấu vì sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng xã hội, giải phóng con người, phấn đấu vì lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội.

Như vậy, với quan điểm luôn tin tưởng vào bản chất và sức mạnh của thanh niên nhưng phải giáo dục để họ trở thành lực lượng kế tục sự nghiệp cách mạng. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, thanh niên phải được giáo dục vừa “hồng”, vừa “chuyên”. Với một tầm nhìn chiến lược, ngày 22/7/1926, Người đã viết thư gửi Ủy ban Trung ương Đoàn thanh niên Cộng sản Lênin xin phép gửi một số thiếu nhi Việt Nam sang Liên Xô học tập để các em được tiếp thu một nền giáo dục cộng sản chủ nghĩa tốt đẹp.

Hơn một tháng sau khi giành được chính quyền, Người đã yêu cầu Chính phủ thực hiện cấp tốc việc nâng cao dân trí, xem việc diệt giặc đói cũng cấp bách như diệt giặc dốt và giặc ngoại xâm. Bồi dưỡng thế hệ thanh niên là công việc hết sức công phu và bền bỉ, là sự nghiệp của toàn Đảng, toàn dân.

Thanh niên phải được giáo dục một cách toàn diện. Người yêu cầu: Trong việc giáo dục và học tập, phải chú trọng đủ các mặt: đạo đức cách mạng, giác ngộ xã hội chủ nghĩa, văn hoá, kỹ thuật, lao động và sản xuất. Người

đặc biệt coi trọng giáo dục đạo đức, xem đó là nền tảng của con người cách mạng.

*Thứ tư, giáo dục lý tưởng cách mạng, niềm tin đối với sự nghiệp cách mạng do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo*

Lý tưởng có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong đời sống con người. Lý tưởng là trạng thái hoàn hảo nhất mà người ta mong muốn đạt tới, lý tưởng sẽ thôi thúc con người hành động để thỏa mãn các nhu cầu, lợi ích. Trong đó, thanh niên là lớp người trẻ tuổi đang phát triển để hoàn thiện nhân cách. Thanh niên luôn khao khát lý tưởng và hành động thực hiện lý tưởng, hướng tới các giá trị xã hội, nhưng lại chưa đủ kinh nghiệm và sự từng trải để có suy xét, đánh giá các giá trị, lựa chọn giá trị theo sự chỉ dẫn sáng suốt của lý trí. Vì thế, thanh niên rất cần đến những tác động của giáo dục xã hội để định hướng cho họ thực hiện lý tưởng mà Đảng và dân tộc đã lựa chọn. Lý tưởng cách mạng mà Chủ tịch Hồ Chí Minh quan tâm giáo dục cho thanh niên là phấn đấu cho Tổ quốc hoàn toàn độc lập, cho chủ nghĩa xã hội toàn thắng trên đất nước Việt Nam và thế giới. Theo Hồ Chí Minh, có giác ngộ lý tưởng thì mới giúp thanh niên hiểu được lý tưởng đó cao đẹp như thế nào, thấy rõ trách nhiệm của mình trong việc thực hiện lý tưởng. Với ý nghĩa đó, giáo dục lý tưởng cách mạng chính là giáo dục cho thanh niên lý tưởng sống và niềm tin vào sự nghiệp do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo.

Song song với việc giáo dục lý tưởng, Hồ Chí Minh cũng yêu cầu phải bồi dưỡng chí khí cách mạng cho thanh niên. Đó là ý chí, nghị lực, khí phách, khí tiết của người cách mạng, là tính kiên trì, nhẫn nại, vượt khó. Không có chí khí cách mạng thì thanh niên không vượt qua mọi khó khăn, gian khổ, hy sinh mất mát trên con đường cách mạng để thực hiện lý tưởng và như thế không thể trở thành một hình mẫu lý tưởng trung với nước, hiếu với dân.

Để thanh niên kiên định mục tiêu, lý tưởng, ngoài bồi dưỡng chí khí cách mạng, cần phải hình thành niềm tin vào tương lai cách mạng cho thanh niên. Niềm tin chỉ được hình thành, củng cố trên cơ sở của lý trí, của tri thức khoa học. Chủ nghĩa Mác - Lênin, đỉnh cao của tri thức nhân loại, được Đảng ta lựa chọn làm

nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho mọi hành động. Đây là cơ sở khoa học để Đảng ta xác định mục tiêu, đề ra đường lối, chủ trương cho cách mạng Việt Nam. Do đó, tạo lập niềm tin của thanh niên vào tương lai cách mạng thì phải giáo dục thanh niên thấm nhuần chủ nghĩa Mác - Lênin. Cần trang bị cho thanh niên thế giới quan duy vật, phương pháp luận biện chứng và nhân sinh quan cách mạng làm cho họ nhận thức rõ con đường phát triển tất yếu của cách mạng Việt Nam là độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội.

Như vậy, giáo dục thanh niên nắm bắt và nhận thức đúng đắn đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước là tạo lập niềm tin cho thanh niên tin vào sự nghiệp lãnh đạo của Đảng, vào tính tất thắng của sự nghiệp cách mạng. Điều đó giúp thanh niên không giao động, bi quan khi gặp khó khăn, luôn giữ vững lập trường quan điểm, có thêm ý chí, nghị lực để vượt qua mọi gian khổ trên bước đường cách mạng, quyết tâm đưa cách mạng đến thắng lợi cuối cùng.

*Thứ năm, giáo dục thái độ tận tụy phục vụ, cống hiến cho Tổ quốc, nhân dân*

Chủ tịch Hồ Chí Minh là một mẫu mực về tinh thần làm việc trách nhiệm, hết lòng, hết sức cống hiến, hy sinh vì sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc. Người định nghĩa về tinh thần trách nhiệm bằng những từ ngữ rất giản dị, dễ hiểu: “Tinh thần trách nhiệm là: *nắm vững chính sách, đi đúng đường lối quần chúng, làm tròn nhiệm vụ*” [9, tr. 249].

Nhận thức sâu sắc trách nhiệm, bốn phận của mình trước dân tộc, nhân dân và trước Đảng, trong suốt quá trình hoạt động cách mạng sôi nổi, đầy cam go, thử thách, Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh đã nêu cao tinh thần trách nhiệm, hết lòng, hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân và tinh thần ấy đã được Người hun đúc cho thanh niên. Vì vậy, trong giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên, Người luôn đề cao tinh thần trách nhiệm, thực hành chủ nghĩa tập thể.

*Tinh thần trách nhiệm* mà Hồ Chí Minh đề cập ở đây là thanh niên phải nói và làm đúng với chủ trương, đường lối của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước; chống chủ nghĩa cá nhân, không được vì lợi ích cá nhân

mà nói sai, làm sai. Nắm vững mục tiêu lý tưởng của Đảng trong toàn bộ tiến trình cách mạng và được cụ thể hóa bằng đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước trong từng giai đoạn để thực hiện cho đúng, để tuyên truyền, giáo dục, vận động Nhân dân làm theo cho đúng. Đồng thời, đề cao tinh thần trách nhiệm Hồ Chí Minh luôn đòi hỏi thanh niên cần kiên quyết bảo vệ chân lý, bảo vệ cái đúng, cái tích cực; dũng cảm đấu tranh với những cái sai, khuyết điểm, cái tiêu cực; nghiêm khắc tự phê bình, phê bình, thẳng thắn nhìn nhận khuyết điểm của cá nhân và tổ chức mình, cầu thị, tích cực sửa chữa hạn chế, khuyết điểm. Muốn vậy thanh niên phải luôn luôn đặt nghĩa vụ lên trên quyền lợi, phải ra sức lao động, học tập để cống hiến chứ không phải chỉ biết có đòi hỏi. Trong mọi công việc, thanh niên cần phải nêu cao tinh thần đâu cần thanh niên có, việc gì khó có thanh niên, gian khổ thì đi trước, hưởng thụ nhận sau mọi người. Trong mối quan hệ giữa cá nhân và xã hội, Hồ Chí Minh đòi hỏi thanh niên phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà, chứ không phải hỏi là nước nhà đã cho mình những gì. Với Hồ Chí Minh, cống hiến cho Tổ quốc, phục vụ cho nhân dân là nét đẹp của đạo đức cách mạng. Bởi lẽ, “Thanh niên là lớp người trẻ, khỏe, có nhiệt tình cách mạng, nhạy cảm với cái mới, cái tiến bộ” [10, tr. 58]. Theo đó, Muốn hết lòng hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân thì thanh niên cần phải đấu tranh chống lại chủ nghĩa cá nhân. Vì chủ nghĩa cá nhân là “chỉ biết mình béo, mặc thiên hạ gầy”, chỉ muốn “mọi người vì mình” mà không biết “mình vì mọi người”. Mặt khác, thanh niên còn phải ra sức rèn luyện và thực hành chủ nghĩa tập thể. Nói chuyện với học sinh các trường trung học ở Hà Nội, Người chỉ rõ nhiệm vụ chính của thanh niên học sinh là học tập. Mục đích của việc học không phải vì danh vọng của cá nhân, cốt được mảnh bằng để làm ông nọ, bà kia. Thanh niên cần phải

xác định động cơ, mục đích học tập cho đúng. Học là phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân, làm cho dân giàu, nước mạnh.

### 3. Kết luận

Hệ thống tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên là một hệ thống các quan điểm của Người về vai trò của thanh niên và về tầm quan trọng, nội dung, phương pháp giáo dục đạo đức cách mạng cho thanh niên nhằm giúp thanh niên hình thành lý tưởng cao đẹp, những phẩm chất đạo đức, lối sống mới đáp ứng được các yêu cầu của sự nghiệp cách mạng. Vì vậy, trong giai đoạn cách mạng hiện nay, tư tưởng của Người vẫn còn nguyên giá trị trong thực tiễn, là một định hướng chính trị rất lớn để Đảng và Nhà nước có những chiến lược đúng đắn để hình thành lớp người trẻ tuổi gánh vác trọng trách lớn của dân tộc.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1]. H. L. Do, “President Ho Chi Minh with the issue of revolutionary ethics,” *Journal of Political Theory*, vol. 59-63, no. 5, pp. 43-44, 2019.
- [2]. Communist Party of Vietnam, *Document of the Seventh Conference of the Central Executive Committee, Session X*, National Publishing House Publishing House, Hanoi, 2008.
- [3]. *Ho Chi Minh Complete episode*, episode 9. National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [4]. *Ho Chi Minh Complete episode*, episode 5. National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [5]. *Ho Chi Minh Complete episode*, episode 14. National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [6]. *Ho Chi Minh Complete episode*, episode 3. National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [7]. *Ho Chi Minh Complete episode*, episode 13. National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [8]. *Ho Chi Minh Complete episode*, episode 11. National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [9]. *Ho Chi Minh Complete episode*, episode 7. National Political Publishing House, Hanoi, 2011.
- [10]. M. T. Nguyen, “Ethical education for Vietnamese youth today and some effective solutions,” *Journal of Political Theory*, vol. 56-64, no. 2, pp. 58, 2020.